

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse prijave, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5— "
četrt leta 2-50 "
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja uvrčenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Oklic!

Podpisano učiteljsko društvo je vzelo z veseljem na znanje, da se vrši letošnja glavna skupščina „Zaveze“ v Celju.

Potruditi se hočemo, da za to skupščino vse potrebno pripravimo. V to svrhu prosimo cenjene tovarišice in tovariše, ki se udeležijo skupščine, da blagovolijo na naslov: **Franc Brinar, nadučitelj, Gotovlje, pošta Žalec, vsaj do 5. avgusta** sporočiti:

- vse želje glede prenočišča;
- prijave k banketu (za osebo po 2 K).

Da bo izključen vsak nered, prosimo pred vsem točnih in zanesljivih prijav.

Na veselo in mnogobrojno snidenje v Celju!

Učit. društvo za celjski okraj.
Franc Brinar,
t. č. predsednik.

Iz Zaveze avstr. jugoslov. učiteljskih društev.

Po sklepu upravnega odbora „Zveze slovenskega učiteljstva v Avstriji“ z dne 25. aprila t. l. na Dunaju se vrši dne 22. in 23. julija t. l. seja Zveznih delegatov v Krakovem. Po sklepu vodstva Zaveze se naši delegati ne bodo udeležili seje, ker je to zaradi velike daljave združeno z velikimi stroški. Vzrok je pa tudi ta, da imamo pred vratmi glavno skupščino naše Zaveze v Celju.

Zato je vodstvo Zaveze naprosilo in pooblastilo tovariša Hajnega, nadučitelja v Jankovicah pri Holešovu na Moravi, da zastopa našo Zavezo pri delegacijski seji. Ob enem se je o tem obvestilo predsedništvo Zveze v Krakovem.

Vodstvo Zaveze

Predsednik:
L. Jelenc.

Shod

Jugoslovanskih naprednih učiteljskih abiturientov in abiturientk.

Ljubljana, 17. julija 1912.

Dne 16. t. m. se je vršil v veliki dvorani Mestnega doma v Ljubljani imponanten shod našega naraščaja. Na shodu je bila častna številna udeležba. Bil je velikanska manifestacija naše mladine ob skropuloznih razmerah v domovini; bil je dokaz naše moči in porok naše bodočnosti. Danes lahko krepko zakličemo naprednemu učiteljstvu:

Naprej, mladina je naša!

Naš naraščaj je izven spon šolske discipline dal izraza svojim čuvstvom in svojemu mišljenju.

Ob 9. uri dopoldne je otvoril shod tov. Rode (Ljubljana) in izvajal sledeče:

Slavni zbor! Z veseljem in zabavami so se razhajali časih učiteljski abiturienti in abiturientke.

Danes so razmere v domovini druge, in narod ne potrebuje le navdušenih in veselih mož, temveč delavcev. In v tem znamenju otvarjam III. shod učiteljskih abiturientov in abiturientk. Tretjič tekom 4 let se že sestajajo učiteljski abiturienti in abiturientke v tej dvorani.

V skromnih razmerah so se sestali prvič. Niso bila tedaj zastopana niti vsa slovenska učiteljska na tem shodu, a intenzivnemu delu tekom let se je posrečilo, da se je lansko leto vršil II. shod učiteljskih abiturientov in abiturientk pod imenom — vse-slovenski.

In korak naprej smo stopili zopet letos, ker letos nimamo prilike pozdravljati le zastopnikov našega, slovenskega učiteljskega naraščaja, temveč tudi bratske hrvaške učiteljske abituriente, naše tovariše iz Kastva in Zagreba. (Klici: Živio!)

In zdi se mi, da smo s tem stopili na ona velika tla jugoslovanskega naroda, ki obranja naši državi obal Jadranskega morja.

Naš shod je stopil na tla realnega Jugoslovanskega, zakaj gotovo je, da je realna rešitev naše jugoslovanske združitve — ne v združitvi narodnih celot, temveč v združenju stanovskih in interesnih skupin, torej v gospodarskem in kulturnem združenju.

V znamenju dela se torej sestajamo danes tu. Dasi še ne v tisti veličini, v kateri se imajo vršiti taka zborovanja, vendar je častno udeležen naš zbor. Delovati pa moramo na to, da v prihodnje pripravimo slehernega učiteljskega abiturienta in ves naš učiteljski naraščaj, da bodo za našimi smotri korakali za nami! (Odobranje!)

V tem znamenju pozdravljam vse tovariše iz Gorice, Maribora in Ljubljane, ki so se odzvali v tako obilem številu pozivu pripravljalnega odbora. (Na zdar!)

Izrekam tudi pozdrav hrvaškim tovarišem iz Kastva in Zagreba. (Živio!)

Iskreno pozdravljam tudi učiteljstvo, ki se je udeležilo kot zastopstvo posameznih korporacij ali kot zasebni član učiteljskega stanu našega zborovanja. (Klici: Živio!)

Istotako pozdravljam tudi vse posameznike izmed slovenske javnosti, ki so počastili kot zastopniki ali zasebniki v tako obilem številu naše zborovanje. (Ploskanje.)

To veliko število udeležencev nam je priča, da stopa učiteljski naraščaj pred forum slovenske javnosti s ponosom in zavestjo, da se njega pomena zaveda vsa slovenska javnost.

Hvala ji torej na veliki pozornosti, hvala ji, da zasleduje s tako paznostjo naša stremjenja, hvala na zavesti: da je prerok bodočnosti le dober naraščaj!

Zahvalo imam izreči na tem mestu ljubljanskemu županu, preblagorodnemu gosp. dr. Ivanu Tavčarju, za prepustitev dvorane in preskrbitev brezplačnih prenočišč za vnanje udeležence, nadalje gospe županji dr. Tavčarjevi za preskrbitev brezplačnih prenočišč za ženske udeležence (Klici: Živio!)

Istotako izrekam zahvalo vsem onim, ki so pripomogli na katerikoli način k uspehu današnjega zborovanja.

S tem otvarjam v imenu pripravljalnega odbora III. shod jugoslovanskih učiteljskih abiturientov, prehajam k volitvi predsedstva in prosim, če ima kdo kak predlog.

Predsedstvo.

V predsedstvo se nato izvolijo: tov. Šilih (Ljubljana) predsednik; tov. Slavan Dubrovič (Hrvat iz Kastva) namestnikom; tov. Jos. Zemljčič (Maribor) zapisnikar; tovarišica Jelica Božičeva (Gorica) zapisnikarica.

Pozdravi.

Predsednik naznanja dole brzoglavne pozdrave naših tovarišev iz banovine in s skrajnega juga naše monarhije. (Viharno odobranje.)

Banjalučka, 15. julija: Ispred bosanskih učiteljskih abiturientov pozdravlja vas — Gamberger. (Odobranje.)

Zagreb, 15. julija: Žalimo, da ne možemo danas prisustovati vašem sastanku radi obdržavajučih ispita. U duhu smo, kod vas, želimo vam najbolji uspeh. Vdušev-

ljeni radi vašega naprednog agilnog rada srcem, vam kliče: Živeli! — Zagrebački učiteljski kandidati. (Dolgotrajno pozdravljanje hrvaškega zastopnika iz Zagreba.)

K besedi se prigrasijo zastopniki:

Ljubljanskega učit. društva: V imenu ljubljanskega učit. dr. pozdravi zborovalce rav. Dimnik Jakob, ki želi zborovalcem mnogo uspeha. Veseli ga, da si je izbral jugoslovanski naraščaj za svoj centurum Ljubljano, kjer zboruje že tretjič. Kliče v imenu naprednega ljubljanskega učiteljstva ljubim gostom: Dobro došli! (Odobranje.)

Deželno učiteljsko društvo za Kranjsko: V imenu dež. uč. dr. govori tov. Črnagoj Fran, ki izvaja sledeče: Slavni zbor! Prav častna mi je naloga, da vas pozdravljam v imenu dež. učit. dr. za Kranjsko. (Ploskanje.) To storim temrajši, ker vas ne pozdravljam le kot oficiale mandant, temveč storim in bi storil to tudi tako iz vse svoje duše in vsega svojega srca. Posebno to v današnjih časih in zaradi tega, ker vas imam pozdraviti že kot delavce. Mi potrebujemo dobrih delavcev, danes jih potrebujemo bolj nego nekoč. Mi potrebujemo dobrih delavcev in zavednih tovarišev. In kot taki ste stopali dosedaj vedno pred nas, zakaj jaz sem se čudil vaši odločnosti in drzovitosti, da ste se v današnjih časih drznili dati v naslov današnjega vašega zborovanja za današnjo dobo strašno besedo „napredni“. In ravno ta vaš naslov mi je priča vaše zavednosti. In mi potrebujemo tako odločnih mož; mi potrebujemo cilih in mladih moči, polnih idealov. Tega vam mi ne moremo dati, damo vam pa tudi nekaj, kar visoko cenim, damo vam srce in damo vam izkušnje, ki jih imamo. In prepričan sem, če združimo vaše ideale z našimi izkušnjami, da zmaga šola in učiteljstvo. (Viharno odobranje.)

Zaveza avstr. jugoslovanskih učit. društev: V imenu Zaveze pozdravlja zborovalce tov. Jelenc Luka, predsednik Zaveze. Izvaja sledeče: Slavni zbor! Od nekdanj je bila navada, da so prirejali abiturienti sestanke. S hrupnimi veseljami in zabavami so se razhajali. Danes je to prenehalo, a prenehali niso abiturientski sestanki. Ideja je ostala, izbrali ste si le drugo formo in prirejati ste pričeli sestanke v drugem, resnejšem smislu. Nastopili ste pot na pragu življenja in pripravljate si svoj delovni program. Niste se pripravljali le za delo in za nalogo v šoli, temveč tudi za nalogo izven šole. To nam kaže tretja točka dnevnega reda današnjega zborovanja. Zavedate se našega gesla: Na delo med ljudstvo! A vendar ne zanemarjajte pri tem naših stanovskih organizacij in zavedajte se tudi njih važnosti. A pri vsem tem moram povedati odkrito že vnaprej, da se ne bodele mogli ogniti tudi politike. In en nasvet vam dajem tudi v tem oziru: Pripadajte kot zasebniki katerikoli politički stranki, klerikalci ne bodite nikdar. (Burno odobranje!) Zakaj povedati vam moram, da klerikalizem nikdar prijatelj šole in učiteljstva ni bil in tudi ne bode. (Hrup.) In v tem znamenju vam želim na današnjem zborovanju najboljših uspehov. (Ploskanje.)

Zveza slovenskega naprednega učiteljstva v Avstriji: V imenu Zveze slovenskega naprednega učiteljstva je pozdravil tov. Engelbert Gangl, dež. posl. in odbornik Zveze. Izvajal je sledeče: Bratski zbor! Čast mi je pozdravljati vas v imenu Zveze slovenskega naprednega učiteljstva v Avstriji. Ko se razidete na službena mesta, pristopite k okrajnemu učiteljskemu društvu v svojem okraju. S tem postanete člani dež. učit. org., člani Zaveze in tako tudi Zveze slovenskih naprednih učiteljskih organizacij v Avstriji, ki štejejo

danes 25 000 naprednih slovenskih učiteljev in učiteljic. In kjer kruta narava odjemlje, da odмира starejša članstvo, stopa na njega mesta naraščaj. In ta stopa v organizacijo kot bojevnik in ne kot zastopnik miru. In mi hočemo boja, ker hočemo častno braniti svojo čast in pošteno ime nasproti onim, ki ga nam kradejo in blatijo. In ta boj se ne sme raztezati le v našem ozkem krogu, temveč ima jedra širokega obzora.

Veseli me, da nimam prilike pozdravljati le slovenskih abiturientov, temveč tudi hrvaške iz Kastva, posebno pa še one iz banovine. Ne prestopam mej društva, ki ga zastopam, če pozdravljam hrvaške brate iz banovine. Zakaj jaz sem prepričan, da kulturno delo ne pozna državnih in provincialnih meja. In sem tudi uverjen, če bo deloval naš naraščaj in če bo delovalo učiteljstvo na tem polju dalje v smislu kulturnih stremljenj, da jugoslovanska zgodovina ne bo poznala razen enega nobenega Kosovega polja več. (Burno odobranje.)

Letos slavimo 200letnico pedagoga Rousseaua, ki nam je zaklical z vso močjo svojih sil: K prirodi nazaj! Še enega pedagoga imamo, in ta je Slovan, ki je napravil še poleg njega tak družabni preobrat kot on — in ta je naš Komenski. In če globlje premotrimo klic prvega, tedaj zapazimo, da velja ta klic tudi nam, zakaj tudi mi smo zanemarjali sebe, služili drugim. Potreba je, da sleherni zbudi v sebi samozavest in spoštovanje do samega sebe. Prepojen s samozavestjo, ne bo potem storil nikdar dejanja, ki bi se ga potem celo sam sramoval, dejanja, da bi se sramoval ob njem samega sebe. In stanovskih renegatov ne bi poznali. (Hrup.) Naša volja in značaj ni bila naprodaj in ni bila nepodkupna. V šoli delamo pač tako, kakor zahtevajo določbe, a kadar stopimo iz učilnice, tedaj si o svojem prepričanju ne damo ukazovati tudi od onih ne, ki nam po slučaju režejo kruh.

Treh principov se držim vedno, to so: narodnost, naprednost in demokratizem. In kdor ostane zvest tem trem principom, mu ne bo potreba povesti oči, če sreča tovariša. K tej popolnosti gre naša pot. S pogumom in značajem stopamo lepšim časom nasproti temu pogumu in značaju pa hočemo podstaviti tudi prava tla, zakaj le tisto drevo rodi sad, ki stoji na rodovitnih tleh. Tako tudi imenovani principi narodnosti, naprednosti in demokratizma, katerim je podana kulturna podlaga. In kot bojevnik na kulturnem polju vas pozdravljam! (Burno in dolgotrajno ploskanje.)

Organizacija svobod. narod. napr. dijaštva fer. dr. „Sava“: V imenu org. sv. dijaštva je pozdravil zborovalce g. Fr. Dekval, ki je slikal vzporednost prosvetnega dela akademikov in učiteljstva. Slikal je težek položaj in boj učiteljstva; slikal, kako se deloljubnost učiteljstva ubija, kako mečejo merodajni faktorji učiteljstvu pri delu polena pod noge in ga izkušajo ubiti moralno in duševno. In v tem boju poudarja, da ima učiteljstvo tudi bodoče manjše generacije naroda popolnoma na svoji strani in da naj nadaljuje svoj boj z isto vztrajnostjo, kakor ga bije sedaj. (Odobranje.)

Zborovanje.

Preden otvori predsednik zborovanje samo, prav iskreno pozdravi ravnatelja goriškega učiteljskega g. Bežka, ki je častno pokazal umevanje svoje pedagoške naloge in je svoje gojence, ki so došli v velikanskem številu iz Gorice v Ljubljano na shod, spremil tudi do zadnjega koraka iz zavoda v življenje. Burne in dolgotrajne ovacije g. ravnatelju.)

Vsa čast v tem oziru g. ravnatelju Bežku, pri tem pa ne pozabljam niti onih,

ki so imeli še bližje od g. ravnatelja Bežka na zborovanje, pa jih ni bilo. Odtujajte se samim sebi!

Referati.

Kot prvi referent je nastopil tov. Šilih: „Stanje in gibanje učiteljskih in učiteljskih letih.“ Referat je bil programatičnega značaja. Podal nam je poleg splošnega stanja in gibanja jugoslovanskega učiteljskega naraščanja tudi podrobno sliko položaja učiteljskega naraščanja v Gorici, Ljubljani in v Mariboru. (Iz Celovca ni prejel poročila!) Referat nam podaja osemletno sliko gibanja. Priobčimo ga v Učiteljskem vestniku „Učit. Tov.“

K referatu so bile sprejete soglasno sledeče resolucije:

Učiteljski naraščaj, zbran na III. shodu jugoslovanskih naprednih učiteljskih abiturientov in abiturientk dne 16. julija v Mestnem domu v Ljubljani, pozivlje:

1. učiteljski naraščaj, da deluje tudi vbodoče v isti smeri in na istih temeljih, kakor smo delovali skupno do sedaj;

2. pozivlje še nadalje učiteljstvo vseh jugoslovanskih kronov, da se tudi nadalje zanima za razvoj svojega naraščaja z isto vneto in požrtvovalnostjo, kakor se je pričelo zanimati zanj prav v zadnjem času.

3. Učiteljske organizacije se pozivljejo, da vplivajo na učiteljska ravnateljstva, da ta puščajo svobodnejšo roko učiteljskemu naraščaju pri vzgoji in izobrazbi; vodstvo učiteljsva pa se pozivlje, da skrbi za to, da se učiteljski naraščaj vsaj o tehničnem ustroju naših organizacij temeljito pouči.

4. „Učiteljski sklad“ nam je smatrati za važen faktor vsega učiteljskega gibanja, ki omogočuje samoizobrazbo in gibanje učiteljskega naraščaja, prirejanje shodov učiteljskih abiturientov in ki ima služiti za podlago zasnovanju glasila učiteljskega in učiteljskega naraščaja s programatično točko, informiranje in razmotrivanje programatičnih točk naprednega učiteljstva in informativne organizacijske razprave in razprave strogo stanovskih zadev, oziroma izdajanja brošur, ki imajo to nalogo!

Nato je nastopil tov. Deprato (Hrvat iz Kastve), ki je imel dodatni referat k prvemu „O stanju in gibanju hrvaških učiteljskih.“ — Tudi ta referat priobčimo v celoti v „Učit. Tov.“

K temu referatu je bila sprejeta sledeča resolucija, ki jo je stavil hrvaški tovariš Dubrovič:

Učiteljski naraščaj zbran na III. shodu jugoslovanskih naprednih učiteljskih abiturientov in abiturientk dne 16. julija v Mestnem domu v Ljubljani, pozivlje vse merodajne faktorje, da delujejo na premostitev hrvaškega učiteljskega iz Kastva v Pulj ali Opatijo.

Burno pozdravljena je nato referirala tovarišica Anica Črnagojeva o temi „Ellen Key — učiteljica.“ Njen referat je bil globoko zamišljen, temeljit in popolnoma uglobljen v dušo pisateljice. — Priobči ga „Učit. Tov.“ ali „Popotnik“.

Nato je referiral temperamentno in temeljito tov. Gomsij iz Maribora o temi „O ljudski izobrazbi izven šole.“ — Nam je referat tudi objavljen.

Kot zaključni referat je bila nato razprava tov. Dekvala: Bistvo in vzgoja volje. — Referat bo priobčen v „Popotniku“.

Sklepi.

Nato povzame besedo tov. Šilih, ki zaključno krasno uspeli shod s sledečimi besedami:

S tem je dnevni red izčrpan.

Ob sklepu današnjega, tako dobro uspelega zborovanja se v imenu jugoslovanskih učiteljskih abiturientov in abiturientk prav presrečno zahvaljujem gospodom govornikom in zastopnikom korporacij, ki so pozdravili naše zborovanje.

Zahvaljujem se naprednemu učiteljstvu, ki nas je posetilo v tako obilnem številu ter s tem dokazalo, da hoče svoj naraščaj sprejeti v svoje vrste in ga podpirati v delu. Zahvaljujem se slavnemu naprednemu občinstvu, ki je prispelo na naš sestanek in s tem pokazalo zanimanje za razvoj učiteljskega stanu.

Hvala tudi vsem tovarišem in tovarišicam, ki so se v tako sijajnem številu odzvali pozivu „Priprav. odbora“.

Končno se zahvaljujem tudi na tem mestu vsem učiteljskim društvom, ki so omogočila z gmotnimi žrtvami ta sestanek.

Današnje zborovanje je dokazalo, da je v vrstah naraščaja obilo moči, ki so pripravljene bojevati boj, ki ga bije napredno učiteljstvo že toliko časa. In baš v času, ko je pritisk od vseh strani najhujši, je naše gibanje in množenje tem krepkejšo, in ni je več sile, ki bi mogla zatreti ta odpor, ki se je rodil v vrstah naraščaja.

S tem zaključujem III. shod jugoslovanskih učiteljskih abiturientov in abiturientk in vabim cenjeno občinstvo zvečer na zabavni večer na vrtu Narodnega doma.

Slike shoda

priobči „Slovenski Ilustrovani Tednik“.

Popoldne.

Tekom popoldneva so si udeleženci in udeležence ogledali zanimivosti Ljubljane, med temi tudi Učiteljsko tiskarno.

Veselica.

Ob osmih je bila napovedana abiturientska veselica na prostornem vrtu Narodnega doma. Natančnega vzporeda ni bilo naznanjenega; tega nam je žal! Naj bi bil svet čital, česa se lotijo naši učiteljski in naj bi bil prišel in slišal, kaj mu nudijo in kako mojstrsko proizvajajo mojstrska dela. Kar dva orkestra so postavili ti ljudje na noge! Pa taka, da se lahko merita z vsakim drugim, enakoštevilnim orkestrom.

S „Sokolsko koračnico“ je otvoril ljubljanski orkester pod vodstvom tov. Bračka večer in iz te koračnice mu je vel sokolski duh, ki je prežemal igralce. Da, z vsem svojim nastopom in postopanjem so pokazali ti mladi ljudje, da se dobro zavedajo boja, ki ga jim bo treba bojevati, da pa se ne strašijo ne nasprotstva, ne ovir, pač pa da hočejo s sokolsko silo razširjati nauk resnice in pravice — napredka in prosvete.

Sokolski koračnici je sledila velika slavnostna overtura. Proizvajal jo je goriški orkester. „Velika slavnostna overtura“ — visokodoneče ime in — odkrito povem — malo nezaupljivo sem pričakoval proizvajanja te overture. Toda ko sem zrl na taktirko dirigentovo, sem videl takoj pri prvih taktik, da vodi orkester mojster, ki mu je taktirka čarobna palica, s katero hipnotizuje godce, da jih ima v popolni oblasti, da jim sugestuje svoje ideje, svoja čustva, da proizvaja ves orkester kot organska celota to in tako, kar in kakor mu navdihni dirigent. Nezaupljivost me je minila takoj, in gromovit aplavz je ob sklepu pričal, da je goriški orkester očaral občinstvo.

Takoj sem poizvedoval — kdo je ta dirigent, in rekli so mi, da je to goriški abiturient tov. Koršič. — Čestitam, tov. Koršič! Ne morem se spuščati v podrobnosti vsega programa in navajati vseh vrlin, ki so jih pokazali naši mladi sobojevalci, in popisati vseh užitkov, ki so jih nam nudili ta večer. V zboru „Na dan“ nas je očaroval solist Čaharja iz Gorice s svojim polnim, zvonkim, dobro izolanim glasom. Vilharjevega „Mornarja“ sem že mnogokrat slišal od različnih pevcev, tudi od Betteta, in prav na tega me je spominjal tov. Mihelčič, ko ga je pel pri veselici. Mihelčič ima imeniten glas in mislim, da se zaveda tega, pa da ga bo vedel porabiti prav!

Da pa je imelo navzoče občinstvo več naslaja, so uvrstili med vzpored tudi dve solo-točki, ki jih je proizvajal na cellu s pravo virtuozičnostjo in z vsemi finesami tov. Bračko. Igral je romanco in melodijo od neznanega mi avtorja.

Vršila se je točka za točko; sedaj je nastopal goriški, sedaj ljubljanski orkester v skladbah, kakršne so Hoffmannove pripovedke in Tannhäuser in vse so se izvršile v popolno zadoščenje občinstva. Aplavza in odobravanja ni hotelo biti konca ne kraja.

Vse pa je nadkraljevala „Ogrska rapsozija“, ki jo je proizvajal na gosli tov. Sancin iz Gorice! Obsežen vrt Narodnega doma je bil skoro poln občinstva in med odmori se je čulo od te množice glasno govorenje, smejanje in vrvenje. A med Sancinovo igro je nastala smrtna tihoča. Zdelo se mi je, da je utihnilo tudi šuštenje košatih lip in da je celo vetrič ponehal za čas igre, da ne bi motil s svojim šumenjem med listi užitka, ki smo ga imeli ob čarobnih glasovih, prihajajočih iz Sancinovih gosli! To vam je umetnik po božji volji! — Trebalo bi drugega peresa, ki bi moglo popisati to virtuožno goslanje! Ta čista intonacija, ta spretnost, ta sigurnost, s katero je Sancin obvladoval svoj lok; ti zvoki, ki so mu vrel sedaj zuboreče, sedaj šepetajoče, pa zopet z vso silo — čisto, kot angelski glasovi iz njegovih gosli, piccato, filageolet, vse tisto vrvenje gori in doli po strunah do najvišjih leg, njegovi čisti dvo-glasi — vsega tega ni mogoče popisati. Sancin je mlad — a velik umetnik — on je virtuozi. Samoobsebi je umetno, da je žel navdušeno priznanje — moral je dati še eno točko!

Po končanem vzporedu se je razvila prosta zabava, šaljiva pošta, prodaja cvetic in kolkov v korist Družbe sv. C. in M. ter ples. Ob tej priliki so se prodajale tudi razglednice s podobo „učiteljskega prvoboritelja“ — E. Gangla. Te razglednice so založili abiturientje sami, pa so jih tudi razpečali ta večer skoro vse!

Skratka: Bil je lep večer, izvršil se je v vsestransko zadovoljnost, donesle je, dasi ni bilo vstopnine — 153 K čistega preostanka. Udeležilo se ga je mnogobrojno občinstvo, da je bil vrt — kakor — sem že omenil — skoro poln. Zastopani so bili skoro vsi sloji človeške družbe. Celo ravnatelj Bežek iz Gorice je prišel s svojimi gojenci in je tudi — s ponosom — prisostvoval njihovim proizvajanjem. Ta mož razume drugače svoj posel kot odgovalec bodočih učiteljev, kakor ga pa ra-

zumejo drugi. Ljubljanskega ravnatelja namreč ni bilo niti k predavanjem niti na večer ni prišel k abiturientski veselici! Pa tudi profesorjev ni bilo niti — enega! Razumemo se, gospodje! Namesto, da bi ostali v stiku s svojimi bivšimi gojenci, namesto, da bi jim stali tudi nadalje ob strani, jih navduševali za vse dobro, lepo in pravo, namesto da bi se radovali na dejstvu, da so gojili poleg svojih študij še v obilni meri tudi glasbo, namesto da bi se naslajali na proizvajanjih, s katerimi so delali čast sebi in vsemu učiteljskemu stanu — ste jih pustili same, ker — veje sedaj slučajno tak veter na Kranjskem, ker ste se — zbal! Toda vprašamo vas — kakšne pojme o vaši močatosti pa naj imajo vaši gojenci, ako vidijo, da se ne upate med nje na nedolžno veselico, ker bi to nekaterim osebom morda ne bilo ljubo? Izognili ste se morda majhnim zameram, a opustili ste svojo dolžnost, zbal ste se. A to ni — možato! Toda zlic temu je bil lep večer!

Abiturientom ljublj. učiteljskega iz l. 1902.

Dogovorno z nekaterimi tovariši vabim vse tedanje sošolce k 10letnici naše mature. Vzpored je sledeči: 1. V torek, dne 6. avgusta, ob 8 uri zvečer sestanek v hotelu „Lloyd“ v Ljubljani. 2. V sredo zjutraj odhod z gorenjskim vlakom v Vintgar in na Bled. Več podrobnosti v torek zvečer pri sestanku. — Kdor se namerava udeležiti desetletnice, naj mi blagovoli javiti po dopisnici.

Vinko E.,

Moste pri Ljubljani.

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na stajerskem.

(Konec.)

Zatem je prišla na razgovor knjižnica mariborskih učiteljskih, o katerem predmetu se je vnela dolga in živahna debata. Posegli so vanjo tov. Požegar, Rismal, Robnik, Flerč, Gnus, Cvetko, Brinar i. dr. ter je bil končno sprejet predlog, da se pogovorijo tovariši Rismal, Muzek, Lešnik in Požegar osebno z učiteljskimi ter se dovoli letni prispevek 50 K, a Zveza vztraja pri svojih popolnoma upravičenih zahtevah.

Glede dopisa družbe za „Haftpflicht-Versicherung“ se sklene, da ji ne pristopi Zveza kot taka, ampak se naj obrne družba na posamezna okr. učit. društva.

Sedaj je prišla na vrsto preporna točka — predlogi — ki je provzročila precej viharja. A nič ne de, vihar ozračje čisti, tak vihar pa bistri tudi duhove, le osebnosti ne smeli postajati ter bi morali biti zmerni v izražanju. Vsak udeleženec ima pravico govoriti, dolžnost drugih pa je, da mu te pravice ne kratijo, temveč pazno poslušajo njega razmotrivanja ter ga potem event. stvarno pobijejo. Predlog, ki je provzročil toliko razburjenja, je bil ta o uvedbi pasivne resistance. Po dolgi in, kakor že omenjeno, burni debati, v katero je poseglo kakih 20 tovarišev, je bil predlog odklonjen. Ker se je v debati o tem predlogu prešetalo že mnogo, kar je spadalo v predavanje tov. Potočnika „Kam plovemo, tovariši?“ ter je ta predmet provzročil toliko razburjenja, je tov. Potočnik odstopil od svojega predavanja.

Izmed nadaljnjih predlogov so bili sprejeti sledeči:

1. Zveza naj stori z „Lehrerbundom“ skupno korake za razlastitev zemljišč za šolske namene.

2. Zveza naj izda statistiko prenapolnjenih šol in jo predloži dež. šol. svetu, da ta v razbremenjenju učnih oseb potrebno ukrene. (Okrajna uč. društva naj izdelajo to za svoje okraje ter pošljejo potem Zvezi. Prosimo, storite to čimprej.)

3. Zveza naj posreduje, da bodo vsa avstr. učiteljska društva potrebno ukrenila, da se nihče ne sprejme na učiteljska pred dovršenim 15. letom svoje starosti in ako ni dokončal s povoljnim uspehom štirih učnih let gimnazije, realke ali meščanske šole ter se naj odpro vrata učiteljem tudi na vseučilišča.

4. Zveza naj ukrene vse potrebno, da se med učiteljstvom in gojenci moškega ter gojenkami ženskih učiteljskih v Mariboru goji čim ožji stik. Nadalje skrbi, da dobe gojenci in gojenke 4. letnika „Učit. Tovariša“ brezplačno.

5. Ker po novem brambnem zakonu odpadejo za učiteljstvo ugodnosti § 32. sedanje vojne postavbe, se naproša Zveza, naj posreduje na merodajnih mestih, da se bo ljudskošolskemu učit. štelu prostovoljno vojaško leto v službeno dobo.

6. Stalno nameščenje okr. šol. nadzornikov se smatra skrajno škodljivim moderno naprednemu razvoju ljudskega šolstva ter naj Zveza in Zaveza postavita to točko na dnevni red svojih letošnjih obč. zborov. Opozorijo se naj napredni dež. poslanci avstr. jugoslovanskih dežel na

tozadevno debato in odklonitev vladne predloge v moravskem dežel. zboru.

Volitve: Odbor Zveze se je sestavil tako-le: 1. Josip Rajšp, Ormož, predsednik; 2. Ljud. Černej, Grize, namestnik; 3. Ivan Tomažič, Stara cesta, tajnik; 4. Adolf Rosina, Ormož, namestnik; 5. Anton Gnus, Dol, blagajnik; 6. Anton Ogorcel, Sv. Barbara, namestnik; 7. Franc Brinar, Gotovlje, 8. Avgustin Požegar, Žitečka vas, 9. Janko Knapič, Videm, odborniki.

V odbor „Lehrerbunda“ so izvoljeni tov. Požegar, Knapič in Slanc za delegate v „Lehrerbund“ so izvoljeni: 1. Grdišnik Armin — Celje; 2. Flerč Pavel — Sv. Stefan; 3. Klemenčič Jos. — Sv. Trojica; 4. Koropec Iv. — Šoštanj; 5. Ogorec Ant. — Sv. Barbara; 6. Porekar Ant. — Hum; 7. Pulko Val. — Dobje; 8. Supan — Brezice; 9. Schell — Zreče; 10. Tomažič Ivan — Stara cesta; 11. Vrečko — Slov. Gradec; 12. Kurbus Tomo — Slivnica; 13. Gnus Ant. — Dol.

Delegatom za Zavezino skupščino v Celju so bili določeni Ant. Sivka, Ljud. Schreiner, Sv. Jurij in Burdian Iv. — Smartno.

Že koncem volitev je večina delegatov zbežala iskat tolažbe za prazen želodec, ker minula je že 3. ura popoldne.

V odborovi seji se je vršilo konstituiranje in so se izvolili v obrambni odsek tov. Brinar, Černej in Požegar. Sklenilo se je naprositi urednika „Učit. Tovariša“, da zahteva od piscev člankov, za katere on sam ne prevzame odgovornosti, podpis.

Občni zbor je pričel šele proti 5. uri popoldne. V pozdravnem govoru izražal tov. predsednik veselje na lepem obisku, omenja hude čase, ki so prišli nad šolo in učiteljstvo ter poudarja, da še nismo izgubili poguma za nadaljno delo in upa na boljše čase. Zatem pozdravi navzoče goste g. dr. Jurtelca, dr. Brumna, dr. Šalamuna in zastopnika akadem. mladine gg. Tašnerja in Šamenjaka. Brzojavno je pozdravil Zvezo g. dr. Kukovec.

Po pozdravih je poročal predsednik o važnejših sklepih delegacijskega zborovanja ter podal besedo tov. Kvedru, ki je jako temeljito in zanimivo obravnaval temo: „Ali je egoizem vzgojni princip?“ Na občo željo je tov. Kveder obljubil, da objavi to razpravo v „Popotniku“.

Za tem je dal predsednik na razgovor resolucijo: „Obrčamo se na vlado, na deželne in državne poslance brez razlike strank, da smatrajo uravnavo učiteljskih plač za nujno zadevo, sicer pade vsa odgovornost za propadanje našega šolstva nanje.“ Po daljši, živahni debati je bila resolucija soglasno sprejeta.

Tovariš predsednik se zahvali navzočim za lep obisk, Ptuj, učit. društvu za priprave in Čitalnici za prepustitev prostorov v Narodnem domu ter zaključil občni zbor. Tov. Brinar se zahvali odboru in predsedniku za trudapolno delovanje. Koncert je zaradi ovir odpadel, vršila pa se je prosta zabava pri Zupančiču.

Deška mešč. šola v Ljubljani je nujno potrebna.

Sestavil obč. svetnik tov. Jakob Dimnik.

1. Kdo je prvi izprožil to misel.

Vprašanje o ustanovitvi deške meščanske šole za mesto Ljubljana se vleče že štirinajst let, in sicer od leta 1898. Izprožil je prvi to misel tedanji okrajni in sedanji deželni šolski nadzornik Frančišek Levec, in sicer ob priliki, ko je v imenu c. kr. mestnega šolskega sveta sestavil stavbni program za III. mestno deško šolo. C. kr. mestni šolski svet je prvič razpravljal o tem vprašanju pri seji dne 20. maja leta 1905. Pri tej seji je poročal okrajni šolski nadzornik A. Maier o prenosni II. mestne deške ljudske šole v petrazredno ljudsko in trirazredno meščansko deško šolo.

2. Učni načrt.

Z ozirom na razpis c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 23. marca 1905, št. 1048, predlaga g. nadzornik učni načrt za trirazredno deško meščansko šolo. Ta učni načrt je predložil c. kr. mestni šolski svet posebni konferenci, ki se je vršila dne 9. junija 1905, v posvetovanje in odobrenje. Člani te konference so bili: c. kr. dež. šolski nadzornik Fr. Levec; ravnatelj A. Črnivec; okrajni šolski nadzornik A. Maier; šolski vodja Fr. Gabršček; tajnik trgovske in obrtne zbornice dr. V. Murnik; učitelja z izpitom za meščanske šole Ivan Bernot in Jos. Bezljaj.

Na podlagi poročila in debate se je sprejel učni načrt, ki je prirejen za splošne potrebe navadnega praktičnega življenja s primernim ozirom na potrebe obrtnega stanu. Na podlagi tega učnega načrta bo meščanska šola obenem posredovala izobraženost, ki je potrebna za obisk učiteljskih in onih strokovnih šol, za katere je treba priprave v meščanski šoli.